

- надасть доступ до вичерпного переліку модельних навчальних програм, що мають гриф «Рекомендовано МОН»;
- підкаже, скільки годин можна покласти в резерв і як ними розпорядитися; забезпечить можливість зберегти на свій комп'ютер чи роздрукувати за потреби створені вами документи у форматі WORD, щоб додати ці елементи до освітніх програм ваших закладів;
- дозволить поділитися вашими документами з іншими членами вашої команди в зручний спосіб.

Щоб створити електронне портфоліо вчителя, слід застосовувати «Методичні рекомендації щодо створення, змісту та завантаження е-портфоліо», що розроблені відповідно до Положення про сертифікацію педагогічних працівників і призначені для використання учасниками сертифікації під час проведення самооцінювання педагогічної майстерності з формування в учнів ключових компетентностей і вмінь [3].

Таке змістове наповнення інформаційно-цифрового середовища дозволить забезпечити та надати підтримку організаційним умовам освітнього процесу закладу, сприятиме формуванню цифрової компетентності суб'єктів освітнього процесу, об'єднати цифрові інструменти та засоби для ведення освітньої діяльності, накопичити та зберігати навчальних та навчально-методичні матеріали у вільному доступі для учнів, вчителів, практичних психологів та інших педагогічних працівників.

Список використаних джерел:

1. Розвиток інформаційно-цифрового навчального середовища закладу загальної середньої освіти : методичний посібник : [О.В.Овчарук, О.О.Гриценчук, І.В.Іванюк, Л.А.Карташова, О.Є.Кравчина, М.П.Лещенко, І.Д.Малицька]. Київ : ІЦО НАПН України, 2022. 224 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734207/> (дата звернення: 08.02.2023)
2. Лотоцька А., Пасічник О. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. – Київ : Смартосвіта, 2020. 71 с. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/06/GRYF_Metodychni_rekomendatsii-dystantsiy-na_osvita_razvoroty.pdf (дата звернення: 08.02.2023)
3. Про затвердження методичних рекомендацій щодо створення змісту та завантаження е-портфоліо: Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.05.2012р. №755. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodychnih-rekomendacij-shodo-stvorennya-zmistu-ta-zavantazhennya-e-portfolio> (дата звернення: 08.02.2023)

Кільченко А. В., Ткаченко В. А., Шимон О. М.,
Інститут цифровізації освіти НАПН України
УДК 37.01:001.891-021.465-047.44:004

ЗМІСТ СПЕЦКУРСУ «ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ PUBLISH OR PERISH ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Впровадження інформаційно-цифрових технологій (ІЦТ) в галузь освіти і науки виявило значні можливості для її розвитку у всьому світі, в тому числі й в Україні, що дозволяє в значній мірі підвищити ефективність наукових досліджень, а також конкурентоспроможність організації в науковому середовищі, особливо в інноваційній науковій діяльності.

Перспективним завданням закладів вищої освіти (ЗВО) та наукових установ є **підвищення цифрової грамотності** педагогів та науковців, орієнтованої не тільки на розробку курсів, а й на створення цифрового середовища в освітньому процесі. Цифрове середовище вимагає від педагогів та науковців іншої ментальності, картини світу, досконалих інших методів і форм роботи. Д. Белшоу визначив такі **елементи цифрової грамотності** як: розуміння культурного контексту інтернет-середовища, вміння комунікувати в онлайн спільнотах,

створювати й поширювати контент, саморозвиватися. Використання аналітичних умінь і навичок оцінювання цифрового контенту, інструментів і програм, виділення надійних джерел характеризує критичний компонент цифрової грамотності за Д. Белшоу [1].

В науковій спільноті постійно зростають вимоги щодо підвищення якості, продуктивності та результативності як колективних, так і індивідуальних досліджень вітчизняних наукових працівників. Використання ІТ технологій надає нові можливості оцінювання публікаційної активності науковців, рівня ефективності їх наукової діяльності, дозволяє відстежувати актуальність наукових досліджень, публікацій, кількість переглядів, завантажень та цитувань електронних версій наукової продукції через аналіз значень показників інформаційно-аналітичних систем [2]. Важливе значення для науковців має набуття та розвиток знань, вмінь, навичок щодо роботи з бібліометричними та наукометричними базами даних, особливостями публікування у вітчизняних та зарубіжних виданнях, підвищення їх бібліометричних показників.

Застосування сучасних методів об'єктивного оцінювання діяльності вчених набуває дедалі більшого значення. Для України, де відбувається реформування освіти, особливо важливим є швидкий розвиток інформаційних та цифрових технологій в галузі науки та освіти, дослідження їх впливу на оцінювання, підготовку та підвищення кваліфікації наукових і науково-педагогічних працівників відповідно до вимог освітньої галузі [3; 4; 5].

Одним із життєво важливих джерел даних для дослідників є інструмент. **Publish or Perish (PoP)**. Його дані використовують для управління продуктивністю наукових журналів шляхом порівняльного оцінювання конкурентів, визначення високопродуктивних наукових статей. Важливою частиною сервісу є поради, які надаються вченим на початку кар'єри щодо того, як максимізувати свої шанси бути опублікованими в наукових журналах, і спрямовуючи їх до «публікації чи загибелі» та навчання за наявними показниками. Зазвичай пошук публікацій через вебресурси є складним, оскільки вони, як правило, досить повільні, всі мають різні інтерфейси, які не дуже інтуїтивно зрозумілі і зовсім не допомагають відслідковувати вже виконані пошукові запити. PoP вирішує всі перераховані вище проблеми [6].

PoP – це програма, призначена для пошуку й аналізу наукових публікацій та академічних цитувань на основі різних джерел даних – Google Scholar (Академія Google), Google Scholar Profiles, Microsoft Academic, Crossref, PubMed, Web of Science, та Scopus.

PoP використовує запити цих джерел даних для отримання неопрацьованих цитувань а потім аналізує їх і представляє такі **показники** як: *Papers* – загальна кількість робіт, що опубліковані даним дослідником; *Citations* – загальна кількість цитувань на роботи даного дослідника; *Years* – кількість років, що минуло після першої публікації даного автора; *Індекс Гірша (h-index)* та багато інших [7].

Отримані дані відображаються у зручній таблиці. Результати доступні з екрана, а також їх можна скопіювати у буфер обміну для завантаження в інші програми або збереження у різних вихідних форматах для подальшого використання та аналізу.

Під **технологією використання програми PoP для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності** будемо розуміти теоретично обґрунтовану сукупність методів, способів, прийомів і форм використання системи PoP, застосування яких у науково-педагогічній діяльності науковими та науково-педагогічними працівниками сприятиме оцінюванню результативності їх діяльності, а також підвищенню рівня цифрової компетентності [7]. PoP є безкоштовним програмним забезпеченням, що було розроблено академіком Мельбурнського університету Енн-Віль Гарцінг (Австралія) у 2006 р. (<https://harzing.com/resources/publish-or-perish>).

З **метою** реалізації технології застосування системи **Publish or Perish (PoP)** для оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень розроблено спецкурс «**Використання програми Publish or Perish для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності**» (**Спецкурс**), який складається з **двох модулів**: 1. «Publish or Perish: переваги й недоліки. Показники, отримані за допомогою програми Publish or Perish» та 2. «Застосування сервісу Publish or Perish для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності» [8].

Спецкурс містить: змістові модулі навчання, інструктивні та методичні матеріали, вебресурси, монографії, посібники, наукові статті, онлайн-лекції, презентації та ін.

Мета навчання – забезпечити оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень з використанням системи RoP.

Цільова аудиторія навчання: наукові та науково-педагогічні працівники.

Концепція навчання передбачає набуття знань, розвиток вмінь та навичок науковими і науково-педагогічними працівниками щодо використання сервісу RoP для оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень у професійній діяльності.

Представлений *Спецкурс* **включає:** I. Пояснювальну записку. II. Календарно-тематичне планування. III. Зміст спецкурсу. IV. Оцінювання навчальних досягнень слухачів. V. Список рекомендованих джерел.

Навчально-методичне забезпечення. Слухачам рекомендовано низку інформаційно-довідкових та методичних матеріалів, список рекомендованих джерел, презентації, тестові завдання, набір індивідуальних практичних завдань; пакет методичних матеріалів для проведення оцінювання навчальних досягнень слухачів.

Засоби навчання. Для супроводу навчального процесу застосовуються такі технічні засоби навчання та ІКТ: персональний комп'ютер, підключення до мережі Інтернет, вебресурс системи RoP, програмне забезпечення сервісу RoP.

Зміст навчання включає такі складники: RoP: переваги й недоліки. Показники, отримані за допомогою програми RoP. Застосування сервісу RoP для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності та виявлення впливовості й значущості вчених і наукових журналів.

Форми та методи навчання, що передбачені для застосування під час проведення *Спецкурсу:* семінари, тренінги, онлайн лекції, кейс метод, дискусії, робота в групі, демонстрування, обговорення, практичні заняття, тестування, самостійна робота, онлайн консультування. контрольні заходи щодо оцінювання навчальних досягнень.

Прогнозований результат реалізації Спецкурсу: забезпечене оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень з використанням системи RoP.

Зміст навчання передбачає розгляд таких тем:

Змістовий модуль I. Publish or Perish: переваги й недоліки. Показники, отримані за допомогою програми Publish or Perish

Інформаційно-цифрові технології

- поняття «інформаційно-цифрові технології», «цифровізація», «цифрова грамотність» та ін., аналіз термінів і понять;
- можливості та переваги впровадження інформаційно-цифрових технологій в галузь освіти і науки, підвищення цифрової грамотності педагогів і науковців та ін.

Етапи розвитку та можливості сервісу Publish or Perish щодо пошуку й аналізу наукових публікацій та академічних цитувань на основі різних джерел даних

- афоризм «Publish or Perish»: переваги й недоліки;
- функції, можливості, принципи формування та структура системи RoP щодо пошуку й аналізу наукових публікацій та академічних цитувань на основі різних джерел даних;
- показники, отримані за допомогою програми RoP;
- режими пошуку статей, монографій, авторефератів, дисертацій, матеріалів конференцій, що опубліковані науковими виданнями ЗВО й науковими установами для аналізу цитувань;
- робота з пошуковими запитами сервісу RoP (аналіз таблиці за отриманими показниками на певному прикладі), аналіз результатів пошуку;
- переваги використання інструменту RoP для дослідників у двох ключових сферах.

Мета: надати основні відомості про впровадження інформаційно-цифрових технологій в галузь освіти і науки та переваги використання сервісу RoP щодо пошуку й аналізу наукових публікацій та академічних цитувань на основі різних джерел даних.

Завдання:

- термінологічний апарат використання інформаційно-цифрових технологій;
- надати основні відомості про можливості та переваги впровадження інформаційно-цифрових технологій в галузь освіти і науки, підвищення цифрової грамотності педагогів і науковців та ін.;
- надати основні відомості про функції, можливості, принципи формування та структуру системи RoP щодо пошуку й аналізу наукових публікацій та академічних цитувань на основі різних джерел даних;
- надати основні відомості про показники, отримані за допомогою RoP та режими пошуку статей, монографій, авторефератів, дисертацій, матеріалів конференцій, що опубліковані науковими виданнями ЗВО й науковими установами для аналізу цитувань;
- набуття слухачами навичок створення пошукових запитів сервісу RoP.

Тема 1.1. Інформаційно-цифрові технології. Можливості та переваги впровадження інформаційно-цифрових технологій в галузь освіти і науки, принципи цифровізації, підвищення цифрової грамотності педагогів і науковців. Поняття «інформаційно-цифрові технології», «інформатизація», «цифровізація», «цифрова грамотність». Принципи цифровізації та підвищення цифрової грамотності педагогів і науковців. Можливості та переваги впровадження інформаційно-цифрових технологій в галузь освіти і науки.

Тема 1.2. Етапи розвитку та можливості сервісу Publish or Perish щодо пошуку й аналізу наукових публікацій та академічних цитувань на основі різних джерел даних. Афоризм «Publish or Perish»: переваги й недоліки цього явища. Функції, можливості, принципи формування та структура системи RoP щодо пошуку й аналізу наукових публікацій та академічних цитувань на основі різних джерел даних. Показники, отримані за допомогою RoP. Три режими пошуку статей, монографій, авторефератів, дисертацій, матеріалів конференцій, що опубліковані науковими виданнями закладів ЗВО й науковими установами для аналізу цитувань. Робота з пошуковими запитами сервісу RoP (аналіз таблиці за отриманими показниками на певному прикладі). Переваги використання інструменту RoP для дослідників у двох ключових сферах.

Змістовий модуль II. Застосування сервісу Publish or Perish для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності та виявлення впливовості й значущості вчених і наукових журналів

Оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності

- поняття «технологія навчання», «результативність педагогічних (наукових) досліджень» «оцінювання результативності педагогічних досліджень з використанням інформаційно-цифрових технологій» та ін., аналіз термінів і понять;
- оцінювання соціальної цінності педагогічних досліджень та практичної значущості в галузі освіти і науки;
- технологія використання програми RoP для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності.

Проведення пошуку авторів, наукових публікацій та журналів за допомогою сервісу Publish or Perish для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності

- здійснення пошуку авторів, наукових публікацій та журналів за допомогою сервісу RoP та аналіз результатів щодо отриманих показників;
- самооцінювання слухачів з використанням програми RoP: власний індекс Гірша й кількість цитувань, тобто отримання статистики за кожною публікацією;
- тестування знань.

Мета: надати основні теоретичні відомості та передати практичний досвід використання програми PoP щодо пошуку авторів, наукових публікацій та журналів для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності.

Завдання: надати основні теоретичні відомості щодо оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності; формування навичок користувачем системи PoP щодо пошуку авторів, наукових публікацій та журналів для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності.

Тема 2.1. Оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності. Поняття «технологія навчання», «результативність педагогічних (наукових) досліджень» «оцінювання результативності педагогічних досліджень з використанням інформаційно-цифрових технологій» та ін., аналіз термінів і понять. Оцінювання соціальної цінності педагогічних досліджень та практичної значущості в галузі освіти і науки. Технологія використання PoP для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності.

Тема 2.2. Проведення пошуку авторів, наукових публікацій та журналів за допомогою сервісу Publish or Perish для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності. Здійснення пошуку авторів, наукових публікацій та журналів за допомогою сервісу PoP та аналіз результатів щодо отриманих показників. Самооцінювання слухачів з використанням сервісу PoP: власний індекс Гірша й кількість цитувань, тобто отримання статистики за кожною публікацією. Тестування знань.

Висновки. З метою реалізації технології застосування системи PoP для оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень розроблено спецкурс «Використання програми Publish or Perish для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності». Спецкурс може бути використаний для наукових і науково-педагогічних працівників, аспірантів і докторантів, студентів-магістрів педагогічних спеціальностей у системі післядипломної педагогічної та вищої освіти, у викладанні дисциплін в області застосування ІКТ в освіті. Його зміст визначено у послідовності поступового, якісного і повного викладення матеріалу.

Навчання слухачів за технологією можливо реалізувати як очно на базі Інституту цифровізації освіти НАПН України або інших наукових установ НАПН України, так і за дистанційною, що важливо в умовах воєнного стану, або змішаною формою навчання шляхом розроблення масового онлайн курсу на базі програмних платформ для підтримки електронного навчання Google Classroom, Zoom, Google Meet, Moodle, Prometheus та ін.

Сервіс PoP використовується та оцінюється більш ніж у 100 країнах світу. Технологія має практичну спрямованість і призначена науковим та науково-педагогічними працівниками в галузі педагогічних наук. Встановивши безкоштовно на свій ПК програмне забезпечення PoP, кожен науковець може швидко здійснити пошук авторів, наукових публікацій та журналів. І, що дуже важливо, **оцінити** себе, отримавши власний індекс Гірша й кількість цитувань, тобто статистику за кожною публікацією. Тому програму PoP з визначенням наукометричних показників наукових і науково-педагогічних працівників можна рекомендувати запровадити у ЗВО та наукові установи України, адже саме за наявністю публікацій і цитувань у визнаних у світі міжнародних базах даних Web of Science, Scopus та Webometrics Ranking буде підтверджуватися статус дослідницького і проходити міжнародну акредитацію. Перспективами подальших досліджень є створення алгоритму оновлення технології використання програми PoP та спецкурсу «Використання програми Publish or Perish для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності» відповідно до розвитку ІКТ та потреб цифрової трансформації освіти та науки.

Список використаних джерел:

1. Belshaw D. The Essential elements of digital literacies. URL: <http://digitalliteraci.es>.
2. Лабжинський Ю. А., Кільченко А. В., Коваленко В. М. Роль інформаційно-цифрових технологій для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності.

Звітна наук. конф. ІТЗН НАПН України: матеріали наук.-практ. конф., м. Київ, 11 лют. 2021 р. К.: ІТЗН НАПН України, 2021. С.55-61. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/724023>.

3. Яцишин А. В., Іванова С. М., Кільченко А. В. Напрями використання цифрових науково-освітніх систем для розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників. Інформаційні технології в освіті та науці: зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., м. Мелітополь, 13-14 черв. 2019 р. Мелітополь: Мелітопольський держ. пед. університет ім. Богдана Хмельницького, 2019. С. 339-343.

4. Вакалюк Т. А., Іванова С. М., Кільченко А. В. Вітчизняний досвід використання інформаційно-цифрових технологій для оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки: зб. наук. пр. Центральноукраїнського держ. пед. ун-ту ім. Володимира Винниченка. 2021. № 198. С. 19-24. URL: DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-198-19-24.

5. Новицька Т. Л. Добір інформаційно-цифрових технологій для оцінювання результативності педагогічних досліджень. Звітна наук. конф. ІТЗН НАПН України: матеріали наук.-практ. конф., м. Київ, 10 лют. 2022 р. / упоряд.: О. П. Пінчук, Н.В. Яськова. К.: ІТЗН НАПН України, 2022. С. 50-52. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730408>.

6. Коваленко В. А., Іванова С. М., Кільченко А. В. Використання програми Publish or Perish для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності: спецкурс / ред. С. М. Іванова. Київ: ІТЗН НАПН України, 2022. 25 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/733967/>.

7. Кільченко А. В. Застосування програми Publish or Perish для оцінювання результативності науково-педагогічної діяльності. Цифрова компетентність вчителя нової української школи: 2021: матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару, м. Київ, 02 берез. 2021 р. К.: Національна академія педагогічних наук України. С. 63-70. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/724632>.

8. Paglia C. Junk Bonds and Corporate Raiders: Academe in the Hour of the Wolf. In Arion: a Journal of Humanities and the Classics. 1991. URL: <https://rl.talis.com/3/mdx/items/45E97CB7-B77C-86DA-2EE1-DAB0ADB0361D.html>.

Кравчина О.Є.

Інститут цифровізації освіти НАПН України

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА В ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ СЛОВАЧЧИНИ

Країни Європейського Союзу означили основні завдання щодо цифровізації суспільства, одним з яких є розвиток цифрової компетентності громадян, а саме до 2030 року планується охопити 80% населення та підготувати 20 мільйонів фахівців з ІКТ для роботи. Тому словацька освіта акцентує увагу на формуванні цифрових навичок та створенні цифрового середовища.

Серед документів, які приймаються або створені урядом Словаччини та спрямованих на організацію цифровізації сфери освіти можна виділити такі як:

– Європейська рамка цифрових компетентностей (так звана DigCompEdu) для освітян покликана допомогти їм визначити рівень своїх цифрових компетентностей. Вона базується на загальних цифрових компетентностях DigComp (також є версія DigComp 2.2). Крім того цей документ пропонує інтерпретацію цифрових компетентностей, які знадобляться громадянам у майбутньому. DigCompEdu детально описує 22 компетентності в 6 областях.

- Стратегія цифрової трансформації Словаччини 2030.
- План дій цифрової освіти (2021-2027).
- Програма інформатизації освіти до 2030 року та наступний план заходів.
- Стратегія Словацької Республіки для молоді на 2021 – 2028 роки.